

Vojenství v období první světové války

BSS 102 Dějiny vojenství

Základní charakteristika I. světové války

- Konflikt, do kterého se postupně zapojily všechny rozhodující mocnosti tehdejší doby („Velká válka“)
- Světová byla nejen rozsahem bojišť, ale i nasazením vojáků ze zámoří a kolonií
- Plánována jako ofenzivní a manévrová (obchvaty a průlomy masou pěchoty podpořenu lehkými kanony)
- Změnila se na poziční válku („zákopová válka“)
- Tvrdě zasažen civilní život (devastace v místě bojů, námořní blokáda)
- Do války povoláno 70 000 000 lidí
- Padlo kolem 10 000 000, další lidské ztráty 20 000 000

„Národ ve válce“

- všeobecná mobilizace sil v podmínkách všeobecné branné povinnosti
  - jen Británie začínala s malou profesionální armádou (do konce roku 1914 prakticky zanikla), do roku 1916 doplňována jen dobrovolníky
  - v USA zavedeny krátce po vstupu do války povinné odvody
- zásobování, průmysl, doprava, věda... podřízeny potřebám vedení války

Hlavní a vedlejší fronty I. světové války

Hlavní evropské fronty	Západní fronta (Německo proti Francii, Velké Británii a od roku 1917 USA) Východní fronta (Německo a Rakousko-Uhersko proti Rusku) Italská fronta
Vedlejší evropské fronty	Srbská a soluňská fronta Rumunská fronta Dardanelská operace/Gallipoli (1915) Kavkazská fronta (Rusko proti Turecku)
Mimoevropské fronty a bojiště	Fronty na Blízkém a Středním Východě (mezopotámská, perská, egyptsko-levantská) Kampaň ve východní Africe Východní Asie a Pacifik (izolovaná bojiště)

Hlavní bitvy a ofenzívy I. světové války

Západní fronta	Bitva na Marně (1914) Bitva u Verdunu (1916) Bitva na Sommě (1916) Ludendorffova ofenzíva (1918) Bitva u Amiensu (1918)
Východní fronta	Bitva u Tannenbergu (1914) Brusilovova ofenzíva (1916)
Italská fronta	Bitvy na Soči (1915-1917) Bitva u Caporetta (1917) Bitva na Piavě (1918)
Námořní bitvy	Bitvy u Coronelu a Falklandských ostrovů (1914) Bitva u Jutska (Bitva u Skagerraku) (1916)

Strategie a taktika pozemní války

- Přerůstání bitev v operace
- Jednotlivé zákopy postupně nahradila linie zákopů a obranných zařízení, pak i obranná pásma a předpolí
- Průlomy zákopů pomocí vln (několik rojnic) a valů (několik vln), postupné střídání bojovými skupinami (např. Stoßtruppen)
- Podpora dělostřelectva, později tanků

Fortifikace

- Pevnosti 19. století nemohou odolat modernímu dělostřelectvu
- Nové materiály (železobeton, pancéřové kopule)
- Význam pevností v bitvě o Verdun
- Dlouhý boj o rakousko-uherskou pevnost Przemysl, její pád po vyčerpání zásob potravin
- Úspěšný rakousko-uherský horský pevnostní systém v jižním Tyrolsku
- V poli zesilování zákopových opevnění

Pěchotní zbraně

- Standardem opakovací puška, „symbolem“ těžký kulomet
- Nové či „znovuobjevené“ zbraně (lehké kulometry, granáty, první samopaly, plamenometry, improvizované zbraně pro boj zblízka)
- V roce 1918 první protitanková zbraň

Dělostřelectvo

- Zvýšení hustoty dělostřelectva a rychlosti palby
- Symbolem francouzské dělo ráže 75mm (Matériel de 75mm Mle 1897)
- Nárůst dostřelu, snaha o dalekonosnou palbu (takticky nevýznamné, propaganda)
- Roste význam těžkých děl, houfnic, minometů
- Prodlužování palební přípravy, pohyblivá palebná přehrada
- Ze ztrát na bojišti připadalo 75 % na ztráty způsobené dělostřeleckou palbou

Tanky

- Už před válkou obrněné automobily
- První tanky nasazeny Velkou Británií v bitvě na Sommě 1916, masivní nasazení pak v bitvě u Cambrai 1917 (378 tanků)
- První vzájemný boj tanků 24. 4. 1918 (britské Mark IV proti německým A7V)

Popisky pro minulý list

- Shora:
  - britský mark I tank
  - britský mark IV tank
  - německý A7V
  - francouzský Renault FT (FT-17)

Chemické zbraně

- Masové užití chemických zbraní
- Zpočátku jen „slzný plyn“ (Francie 1914 ethylbromacetát)
- Za skutečný počátek chemické války bývá označováno použití Německem v roce 1915 při bitvě u Ypres (chlor) – první oběti na životech
- Zpočátku vypouštění z tlakových nádob (závislé na větru), později hlavně dělostřelectvem
- Podpora průlomů, později vytváření chemických zátarasů
- Chemické zbraně usmrtily kolem 80 000 lidí
- Výrazný psychologický efekt chemických zbraní
- Zformulovány dodnes platné základní principy použití chemických zbraní:
  1. Princip dosažení maximální koncentrace toxických látek;
  2. Princip neočekávanosti;
  3. Princip masového účinku;
  4. Princip překonání protichemické obrany protivníka;
  5. Princip použití nových toxických chemikálií

Letectvo

- Pozorovací balony
- Vzducholodě – průzkum a bombardování, s rostoucím dostupem letadel jejich význam klesá (plněny vodíkem)
- Letadla zpočátku užívána k průzkumu či bombardování
- Od 1915 rozvoj stíhacích letadel, výrazný pokrok přinesla synchronizace kulometu, koncem války dosahují rychlost přes 200km/h
- Lehké a střední bombardovací letouny, od 1917 i bitevní letouny
- Rozvoj strategického bombardování
- Letectvo využito i námořnictvem

Námořnictvo

- Jediné velké střetnutí dreadnoughtů v bitvě u Jutska skončilo nerozhodně
- Nástup ponorek jako mimořádně efektivní zbraně
- Otázka potápění obchodních lodí ponorkami
- Reakcí na neomezenou ponorkovou válku bylo zavedení konvojového systému (1917)
- Využití rychlých člunů
- Výsadek u Gallipoli byl první moderní výsadkovou operací
- První letadlové lodě, jejich potenciál však nevyužit